

Crònica Text: **Marta Monedero**

VELLA ROMANIA

Un nen creix tenallat per la dictadura

DANIEL MIHAILESCU / AFP

En travessar la preciosa porxada de columnes recargolades i superar una façana de delicats arabescos, quatre monges de pell pulcra, guixada amb celles amenaçadores, canten al voltant d'un faristol. Som dins la nau de la coquetona església ortodoxa de Stravropoleos, rematada amb una cúpula d'un blau profund. Aquests dies, al barri vell de Bucarest, la primavera no acaba d'arribar, però les religioses entonen els càntics amb el mateix delit amb què els turistes endrapen carn d'ós a la taverna de l'altra banda del carrer i la fan anar avall amb una Guinness al pub irlandès de la cantonada, on, hores després, veurem com l'Inter elimina el Barça a la semifinal de la Champions. Som al centre de la capital romanesa, que viu un intens procés de transformació. Carrers de llambordes noves, cases de colors llampanants i botigues de marques globalitzades són els símbols més visibles d'una Romania abans grisa i ara més lluminosa, malgrat que l'imaginari forà encara l'encaixa amb les queixalades de Dràcula, les tenebres de l'era Ceausescu o l'allau d'immigrants que arriben al nostre país.

A Bucarest, avui s'enderroca amb pressa i es construeix amb afany. L'aterratge de la inversió estrangera ha desfigurat i modernitzat la ciutat. Tenim el Bucarest de les discoteques, els teatres, els grans hotels i les *boutiques* del carrer Victoriei. Però també el de les botigues de vestits de núvia del carrer Lips cani, amb cases racionalistes malmeses, moltes de les quals s'estan rehabilitant. Més enllà: el Bucarest del Palau del Poble i la seva escenografia megalòmana. Perquè de Bucarests n'hi ha moltíssims, i només cal fixar-s'hi una miqueta per veure els edificis decadents d'herència comunista, escenari de vides com les dels jueus reprimits amb extrema duresa abans de la Segona Guerra Mundial i durant el règim de Ceausescu, que va fer miques aquell Bucarest descrit per Gregor von Rezzori a *Memories d'un antisemita*.

Entre Orient i Occident

En èpoques pretèrites la ciutat havia volgut emular París i encara conserva vestigis d'aleshores, com el passatge Macca, amb una preciosa volta de vitralls i cafès que ofereixen narguils. Entre Orient i Occident (com Sarajevo i Istanbul), Bucarest és plena de contrastos. Hi viuen armenis, grecs, turcs, gitans, grecs i hongaresos. La biografia de l'escriptor i traductor György Dragomán

Un grup de nens romanesos juguen en un descampat al poble de Raducaneni, al nord de Bucarest

'El rei blanc' de György Dragomán se situa en l'era fosca de Ceausescu

(Transsilvània, 1973) és una mostra d'aquesta diversitat. De mare jueva i pertanyent a la minoria hongaresa reprimida pel règim (motiu pel qual la seva família va acabar emigrant a Hongria), Dragomán és poliglòt i ha traduït Beckett, Joyce i McEwan a l'hongarès.

La seva segona novel·la, *El rei blanc* (La Magrana, amb traducció de Dóra Bakucz) ressegueix la vida d'un nen durant l'era Ceausescu, tot i que al dictador mai se l'anomena. Relat iniciàtic, inquietant i pertorbador sobre el pas de la infantesa a l'adolescència en un règim que s'enfonsa, l'obra també pot entendre's com un feix d'històries curtes amb tractament unitari, en què el nen fa de narrador d'un món contaminat per la por i la violència. Un protagonista amb trets que puen en la biografia de Dragomán. Per exemple, al pare del nen el deporten al Canal del Danubi per fer-hi treballs forçats mentre que, al progenitor de l'autor, la policia se'l van endur diversos cops, però en períodes més curts.

Guanyadora del premi Sándor Márai, *El rei blanc* ens mostra com cap ciutadà pot relaxar-se en una societat basada en la delació. Una història deliciosa i esgarrifosa alhora, que té entre les seves virtuts la fres-

cor i netedat en el tractament. Des del punt de vista del preadolescent tenallat pel poder, la novel·la flueix sense condicionants analítics. Els fets no s'avaluen.

Aquell porter de l'Steaua

Curiosament, l'obra neix d'una anècdota futbolística que ens trasllada a la final de la Copa d'Europa del 1986, en què l'Steaua de Bucarest (l'equip de l'exèrcit) es va imposar al Barça de Terry Venables a Sevilla. En aquell partit, el porter romanès, Helmut Ducadam, va aturar quatre penals i es va convertir en un heroi nacional. Setze anys després, Dragomán va veure com Ducadam explicava una història fabulosa en una entrevista. El mes abans de la final contra els blaugranes, l'Steaua va haver d'entrenar i jugar a Romania després de l'accident nuclear de Txernòbil. Als porters de l'equip els van dir que no toquessin gaire la pilota perquè podia collir les partícules radioactives en contacte amb l'herba. Un fet estrany i fantàstic que Dragomán recrea en aquesta novel·la de lectura tan estimulante que fa que l'espera de l'inici del matx entre el Barça i l'Inter en el pub irlandès del centre del nou Bucarest passi volant.*